

Is er een God ?

Tien 'Godsbewijzen' aangevuld met argumenten van/over Swedenborg.

God bewijzen is onmogelijk, zegt men, maar Hij is wel aannemelijk te maken; wat bij deze wordt geprobeerd. In de geschiedenis zijn talloze voorbeelden te vinden van aannemelijke redeneringen over het bestaan van God. Een van de bekendste is het ontologisch godsbewijs van **Anselmus van Canterbury** (1033–1109), maar ook **Aristoteles** (384 v.Chr.–322 v.Chr.), **Thomas van Aquino** (1225–1274), **René Descartes** (1596–1650) **Gottfried Leibniz** (1646–1716), en een tijdgenoot van Swedenborg **David Hume** (1711–1776), formuleerden godsbewijzen die wereldliteratuur werden. Er zijn ook recente voorbeelden, zoals **Alvin Plantinga** (geb. 1932) de nu 84-jarige Amerikaanse filosoof, en de jonge hedendaagse Nederlandse filosoof **Emanuel Rutten** (geb. 1973 in Loosdrecht) die hun godsbewijzen met verve verdedigen. Een aansprekend Nieuwe Kerk 'Godsbewijs' komt van **Philip Odhner** (1908–1998). ^{•1}

^{•1} Rt. Rev. Philip N. Odhner was een prominente Amerikaanse predikant van *The Lord's New Church which is Nova Hierosolyma*. Een inleidende theologische tekst vindt u aan het einde van dit artikel op bladzijde 17.

10 Godsbewijzen

1. Kosmologisch godsbewijs

Wat is het kosmologisch bewijs dat God bestaat? Het is onmogelijk dat iets uit niets ontstaat. Alles wat bestaat is veroorzaakt door iets. Het universum bestaat en moet dus een oorzaak hebben, die oorzaak is God. Heel kort samengevat is dit het kosmologisch bewijs voor het bestaan van God.

Wanneer we de wereld om ons heen bekijken, en redeneren volgens de wet van oorzaak en gevolg, dan levert dat een bewijs op voor het bestaan van God. Het bestaan van een gevolg bewijst immers het bestaan van een oorzaak. De wereld is er. Dat feit leidt tot de vraag hoe de wereld tot stand is gekomen. Iets of iemand moet daarvoor gezorgd hebben. We kennen immers niets in deze wereld dat bestaat zonder oorzaak, dus moeten we concluderen dat er ook achter deze wereld en het universum een oorzaak moet zijn.

Alles moet teruggebracht worden op één oorzaak en de enige mogelijkheid daarvoor is God.

Veel filosofen en theologen hebben een kosmologisch godsbewijs geformuleerd. Het uitgangspunt van het bewijs is altijd de ervaring van de algemene werkelijkheid. Hier een korte bespreking van het argument van Aristoteles en Thomas van Aquino.

Kosmologisch godsbewijs van Aristoteles

- Dingen zijn onderhevig aan verandering (dit kun je zelf zien en waarnemen).
- Alle verandering vindt plaats van potentialiteit (mogelijk), naar actualiteit (werkelijk).
- Geen enkele potentialiteit kan zichzelf actualiseren (hout wordt bijvoorbeeld niet vanzelf een tafel).
- Daarom moet er een actualiteit zijn, die het mogelijke verwerkelijk.
- Een oneindige rij van verwerkelijsers is niet mogelijk, er moet een eerste actualiteit zijn.
- Die eerste actualiteit, verwerkelijsert dingen met een doel. Voor Aristoteles is God deze eerste actualiteit. Hij heeft alles verwerkelijsert (gemaakt) met een bepaald doel voor ogen. ^{•2}

^{•2A} Het einddoel van de schepping is de hemel vanuit het menselijk geslacht. *Hemel en Hel* 108.

^{•2B} Alle dingen die uit de Heer geschapen zijn, zijn nutten; en zij zijn in die orde, die graad en in dat opzicht nutten als waarin zij betrekking hebben op de mens en door de mens op de Heer, het begin van alles. *Engelenwijsheid* 327.

Kosmologisch godsbewijs van Thomas van Aquino.

Thomas heeft wat men noemt zijn vijf wegen naar God geformuleerd, die sterk zijn beïnvloed door Aristoteles. Het eerste bewijs is een voorbeeld van een kosmologisch godsbewijs.

1. Het bewijs vanuit de beweging. ^{•3}

- De dingen zijn in beweging; beweging is de meest duidelijke vorm van verandering.
- Verandering is een beweging van mogelijk naar werkelijk.
- Die verandering vindt plaats door iets wat dit mogelijk maakt.
- Er kan geen oneindige serie van verwerkeliijkers of bewegers zijn.
- Daarom moet er een eerste beweger zijn, die zelf niet bewogen wordt.
- Deze eerste beweger is wat we allen God noemen.

2. Het Kalam kosmologisch godsbewijs.

Het Kalam kosmologisch godsbewijs draagt de naam Kalam, wat verwijst naar de Arabische filosofie en theologie uit de Middeleeuwen. Een hedendaagse verdediger van dit argument is William Lane Craig.

Het Kalam argument steunt op de volgende aannames.

- Het universum heeft een beginpunt in de tijd.
- Het beginpunt van het universum is veroorzaakt.
- De oorzaak voor het beginpunt van het universum is persoonlijk.

Aanname 1:

Het universum heeft een beginpunt in de tijd.

Het Kalam kosmologisch godsbewijs stelt dat het aantoonbaar is dat het universum een begin heeft.

De eerste aanname komt voort uit het feit dat zoiets als 'oneindigheid' in onze reële wereld niet kan bestaan.

In de wiskunde kun je wel een berekening maken met een oneindig getal, maar in het echt kan dat niet.

Twee voorbeelden:

^{•3} De Goddelijke Voorzienigheid beschouwt in al hetgeen zij doet het oneindige en het eeuwige uit zich. Dit kan hieruit vaststaan dat al het geschapene uit de Eerste, die de Oneindige en de Eeuwige is, voortgaat (beweegt) tot laatsten en uit laatsten tot de Eerste Bron, zoals in de verhandeling over de Goddelijke Liefde en de Goddelijke Wijsheid, in het deel waar gehandeld werd over de schepping van het heelal, is getoond. Omdat de Eerste Bron het meest innerlijk is in alle voortgang (bewegig), volgt hieruit dat het Goddelijke Voortgaande of de Goddelijke Voorzienigheid, in al hetgeen zij doet, een beeld van het oneindige en het eeuwige beschouwt. (*Goddelijke Voorzienigheid* 56)

Voorbeeld 1: Stel dat er een bibliotheek is met een oneindig aantal boeken. Veronderstel dat deze bibliotheek een oneindige hoeveelheid rode boeken, en een oneindige hoeveelheid zwarte boeken bevat. Kunnen we nu zeggen dat de hoeveelheid zwarte boeken, gelijk is aan het aantal rode en zwarte boeken bij elkaar?

Dat kunnen we zeggen en dat klinkt natuurlijk heel vreemd. Dit wordt nog vreemder door het volgende: stel we verwijderen hierna alle zwarte boeken uit de bibliotheek. Hoeveel boeken hebben we dan nog in de bibliotheek staan? Het antwoord is: een oneindig aantal rode boeken. Dit betekent dat het aantal boeken in de bibliotheek na de verwijdering van alle zwarte boeken niet gewijzigd is. Wiskundigen zeggen dan ook, dat het idee van oneindigheid nergens in de werkelijkheid wordt aangetroffen. Dus met andere woorden: oneindigheid bestaat alleen maar in het verstand, maar niet in de werkelijkheid.

Voorbeeld 2: Dat het verleden eindig moet zijn, wordt met het volgende voorbeeld duidelijk.

Stel dat we gevraagd worden om te tellen tot oneindig, dan zullen we ontdekken dat hoe lang we ook tellen, we altijd bij een getal uitkomen dat we kunnen vaststellen en waar we weer een nieuw getal aan toe kunnen voegen. We kunnen met ons tellen nooit oneindig bereiken, laat staan dat we erover heen kunnen tellen, we blijven altijd in het eindige.

De Big Bang kosmologie.

De wetenschap heeft ook bewezen dat het heelal een begin heeft en dus niet oneindig is. Op grond van natuurwetenschappelijke onderzoeken is men tot de conclusies gekomen dat het universum uitzet en dat deze uitzetting tot stand gekomen is door een explosie, de zogenaamde Big Bang die een tiental miljard jaar geleden plaatsvond. Daarnaast heeft men vastgesteld dat de wetten van de algemene relativiteit van Einstein ertoe leiden dat het heelal een "beginpunt" (een "singulariteit") heeft. Volgens Einstein is er een moment geweest waarbij ruimte en tijd van het universum nul waren en waarbij het universum is ontstaan. De Big Bang bevestigt dus de conclusie: het universum heeft een begin.

Een bezwaar dat men vaak noemt is: wat was er voor de Big Bang? Een antwoord hierop is dat de Big Bang het eerste moment van de tijd was, niet in de tijd.

Er was geen tijd voor het eerste moment van de tijd. Wat voor het eerste moment bestond is tijdloos.

God kan wel voor het eerste moment van tijd bestaan, dat is logisch, omdat God geen oorzaak heeft en altijd al bestaan heeft. Dat is nu net het verschil tussen God en de dingen die God gemaakt/geschapen heeft.

De tweede wet van de thermodynamica.

Dit principe zegt dat de gehele orde en samenhang in het universum langzaam afneemt. Een voorbeeld kan hierbij helpen.

Voorbeeld: Stel ik kom een kamer binnen waar een kop koffie op tafel staat, deze koffie is nog warm.

De tweede wet van thermodynamica stelt dat deze koffie langzaam afkoelt tot de warmte-energie evenredig verdeeld is met de gemiddelde temperatuur in de kamer, en de inhoud van het kopje even warm is als de rest van de kamer.

Dit heeft een belangrijke consequentie: als het universum eeuwig zou zijn en de geschiedenis oneindig, dan zou het universum een oneindige tijd geleden volledig moeten zijn afgekoeld en de energie evenredig verdeeld zijn. Dit is duidelijk niet het geval. De tweede wet van thermodynamica geeft aan dat het universum een begin moet hebben gehad en niet oneindig bestaan heeft.

Aanname 2:**Het beginpunt van het universum is veroorzaakt.**

Bij gebeurtenissen is het zinvol te vragen naar wat de oorzaak van deze dingen zijn. Zo is het ook uiterst zinvol te vragen naar wat de oorzaak is van het universum. Maar God heeft geen oorzaak, geen begin, omdat Hij eeuwig is en oneindig.

Het is duidelijk dat het universum bestaat en het moet dus een eerste oorzaak hebben die hieraan vooraf gaat, omdat de idee dat iets uit niets kan ontstaan absurd is.

Aanname 3:**De oorzaak voor het beginpunt van het universum is persoonlijk.**

We hebben aangetoond dat het universum niet oneindig kan zijn, en dat het beginpunt van het universum een oorzaak moet hebben.

Er zijn twee mogelijkheden bij deze oorzaak.

De oorzaak van het universum is persoonlijk wezen, of de oorzaak is onpersoonlijk, wat betekent mechanisch. Christenen geloven dat God een persoon is, Hij is onze Vader.

Daarom is het erg belangrijk aan te tonen dat die oorzaak voor het ontstaan van alles een persoon is.

Zou het begin van het universum door een onpersoonlijke mechanische oorzaak verklaard kunnen worden?

Voorbeeld: Stel dat we bevroren water aantreffen dat veroorzaakt is door een temperatuur die van eeuwigheid af al onder nul is, dan zou dit betekenen dat ook dat water al eeuwig bevroren is. Want hoe kan een temperatuur die altijd al onder nul is realiseren dat water plotseling in de tijd bevriest? Wanneer ze veroorzaakt is door een onpersoonlijke mechanische oorzaak, dan is het uiterst moeilijk te verklaren waarom dat universum plotseling begonnen is.

Net zoals het onmogelijk is te begrijpen hoe bij een temperatuur die van eeuwigheid af al onder nul is, water plotseling in de tijd kan bevriezen, is het onmogelijk te begrijpen hoe een tijdelijk effect als het universum plotseling ontstaat als de oorzaak onpersoonlijk en mechanisch is.

Bij het ontstaan van het universum moeten de noodzakelijke condities aanwezig zijn (zoals de temperatuur van de aarde, de zwaartekracht enzovoorts).

Bij een mechanische oorzaak zouden die condities altijd al aanwezig moeten zijn, dus dan zou het universum een eeuwigheid geleden al ontstaan moeten zijn. Maar het universum is begonnen en eindig.

Hoe is dit dan mogelijk?

De enige aannemelijke verklaring voor een eeuwige oorzaak die een tijdelijk effect realiseert, is dat een persoon uit vrije wil een tijdelijk effect realiseert zoals het bestaan van het universum. •⁴

Enkel een persoonlijk en vrij wezen kan vanuit een eeuwige oorzaak, een tijdelijk effect realiseren. De aarde en de zon zijn zulke tijdelijke effecten, maar de zon is niet eeuwig en is ooit eens opgebrand. Een voorbeeld kan dit duidelijk maken.

Voorbeeld: Stel dat een man van eeuwigheid aan al op een stoel zit en plots het besluit neemt om te gaan staan en dit besluit ook uitvoert. Deze man realiseert een tijdelijk effect door de vrije keuze te maken om te gaan staan. Als het gaan staan van de man door mechanische oorzaken bepaald zou zijn, dan had de man een eeuwigheid geleden al moeten gaan staan, omdat dan de noodzakelijke en voldoende condities aanwezig hadden moeten zijn. Wanneer de man uit vrije wil gaat staan, dan kan het zo zijn dat hij al heel lang de mogelijkheid had om op te gaan staan, maar dit niet heeft gedaan. Totdat hij besloot om te gaan staan, uit vrije wil, omdat hij dit zelf wil.

•⁴ Het is een algemene regel, dat niets kan bestaan en blijven bestaan uit zichzelf, maar uit iets anders, dat wil zeggen, door middel van iets anders; en dat niets in een vorm gehouden kan worden tenzij vanuit iets anders, dat wil zeggen, door middel van iets anders, zoals blijkt uit alle dingen en elk ding in de natuur.

Dat het menselijk lichaam aan de buitenzijde in zijn vorm wordt gehouden door de atmosferen, is bekend; en wanneer het niet ook aan de binnenzijde in zijn vorm wordt gehouden door een werkende of levende kracht, zou het terstond uiteenvallen; al wat niet verbonden is door datgene wat daaraan voorafgaat en door middel van de voorafgaande dingen door het Eerste, gaat ogenblikkelijk verloren.

Dat de Grootste Mens of het voortvloeiende daaruit, dat eerder is, door middel waarvan de mens ten aanzien van al zijn en elk van zijn dingen verbonden is met het Eerste, dat wil zeggen met de Heer, zal in wat volgt duidelijk blijken. ...

Hemelse Verborgenheden 3627.

Wanneer het universum ontstaat als gevolg van een vrije handeling van een persoonlijk schepper, betekent dit dat het universum voor haar bestaan afhankelijk is van de wil van deze schepper. Net zoals ik uit vrije wil verkies om mijn arm op te tillen, zal mijn arm opgeheven blijven zolang ik dat wil. In die zin blijft het universum bestaan zolang de Schepper dit wil.

3 Het teleologisch godsbewijs.

(teleologie – leer van de doelen)

God is de beste verklaring voor een universum wat leven bevat. De sterrenkunde heeft aangetoond dat de Big Bang zeer precies verlopen moet zijn. Allerlei natuurlijke krachten zijn zeer precies op elkaar afgestemd; zwaartekracht, elektromagnetisme, atomaire krachten en de lading van elektronen zijn ‘zomaar’ zeer nauwkeurig op elkaar afgestemd. Slechts een heel kleine veranderingen aan één van deze krachten en er zou geen mogelijkheid voor leven meer zijn, in de meeste gevallen zou het hele universum verwoest zijn.

Stephen Hawking, een beroemd fysicus en Nobelprijswinnaar, heeft eens geschreven:

"De natuurwetten die we op dit moment kennen, bevatten zeer veel fundamentele getallen, zoals de lading van een elektron en de verhouding tussen de massa van een proton en een elektron

het meest opmerkelijke feit is dat deze waardes zeer precies lijken afgesteld om zodoende leven mogelijk te maken." (uit: A brief history of time, 1988)

Sir Fred Hoyle, de sterrenkundige, die bekend staat als ongelovige, vertelt ons dat:

"Wanneer we ons gezond verstand gebruiken om de feiten te interpreteren lijkt het erop dat een superintellekt met fysica gedokterd heeft, als ook met de scheikunde en biologie, en dat er geen vermeldenswaardige blinde krachten zijn in de natuur. De getallen die je vanuit de feiten kunt berekenen zijn zo overweldigend dat deze conclusie wel bijna boven alle twijfel verheven is."

Denk hierbij aan de volgende voorbeelden (er zijn er veel meer!):

1. Wanneer de elektrische lading van een proton en elektron (dit zijn kleine deeltjes in een atoom) niet exact gelijk zou zijn aan die van waterstofatomen, dan zouden die twee elkaar afstoten en zou het universum niet bestaan.

2. Wanneer de relatieve kracht van de zwaartekracht, elektromagnetisme en de sterke en zwakke nucleaire kracht, ook maar een klein beetje anders zouden zijn, zou leven niet mogelijk zijn.

3. Wanneer de massaverhouding van een proton en elektron niet exact 1836:1 zou zijn, dan zou er geen scheikunde geweest zijn.

Wanneer de Big-Bang zou berusten op puur toeval dan is het ondenkbaar dat al deze krachten exact juist zijn, om zo leven mogelijk te maken. Wanneer je het oneindige aantal andere mogelijk waarden in ogenschouw neemt die deze krachten ook zouden kunnen hebben is het veel aannemelijker dat er nooit leven zou zijn geweest. Of zoals de wetenschapsfilosoof John Leslie zei: "een universum dat geen leven mogelijk maakt is veel waarschijnlijker dan een die dat wel mogelijk maakt". Dit is bewijs voor een intelligente ontwerper achter de Big-Bang die ervoor zorgt dat leven in het universum mogelijk is.

4. Biologisch argument.

Het is een wetenschappelijk feit dat leven uitsluitend kan voortkomen uit leven dat daarvoor bestond, en niet door toeval kan ontstaan.

Dus als we al het leven terugbrengen op de bron, komen we vanzelfsprekend uit bij God.

Er moet namelijk een wezen zijn dat de ultieme levensbron is, de voortbrenger van al het leven.

Hij is het oorspronkelijke en eeuwige leven. ^{•5}

Deze eerste drie argumenten sluiten dus zowel de evolutie- als de bigbang-theorie uit.

Overigens is tegen beide theorieën nog veel meer in te brengen, maar daar zullen we niet verder over uitweiden.

5. Ontologisch argument.

De mens heeft een intuïtief besef van het bestaan van God.

Een besef zonder beredenering. ^{•6}

Soms wordt dit het religieuze instinct of het godsbesef van de mens genoemd.

^{•5} Hieruit blijkt hoezeer zij dwalen die de voortplanting van dieren en de productie van planten aan de natuur toeschrijven. Zulke mensen zijn gelijk aan hen die prachtige en heerlijke werken toeschrijven aan het werktuig en niet aan de kunstenaar, of die een beeld aanbidden en niet God.

Bedrieglijkheden die ontelbaar zijn in iedere argumentatie over geestelijke, zedelijke en burgerlijke dingen, springen daaruit voort; want bedrieglijkheid is de omkering van de orde en is een oordeel van het oog en niet van het geestelijk gemoed, en is een besluit getrokken uit de schijn en niet uit het wezen van het ding. *Apocalyps Ontvouwd 1215.*

^{•6} Vandaar komt het dat er in de gehele wereld niet één natie met godsdienst en gezonde rede is, die niet een God erkent en dat God één is. Vanuit de Goddelijke invloeiing in de zielen van de mensen, waarover vlak hierboven, volgt dat er bij elk mens een innerlijke stem is, die hem zegt dat er een God is en dat Hij één is. *Ware Christelijke Religie 9.*

Het drijft hem ertoe iets of iemand te vereren. De mens werd als vereerder geschapen, namelijk die van God. Hij zou God niet vereren als God dit intuïtieve besef van zijn bestaan niet in hem geplaatst had. Dit argument wordt onderbouwd door het feit dat er een universeel geloof in een god of goden is in elk land op aarde. Als men de ware God niet accepteert maakt men een godheid van zichzelf, zodat de innerlijke drang iets te vereren alsnog bevredigd wordt.

6. Moreel argument.

De mens is een moreel wezen.

Hij heeft een innerlijk besef van goed en kwaad, evenals een gevoel van verantwoordelijkheid om het goede te doen en het kwade te vermijden.

De Bijbel noemt dit geweten, en beschouwt het als door God gegeven. Wanneer een mens tegen zijn geweten ingaat resulteert dat in een schuldgevoel en angst voor vergelding. Het is iets dat gewoonweg bij de mens hoort. Universeel gezien is het een getuige van het bestaan van een superieure wetgever en rechter die dit gevoel van verantwoordelijkheid ten opzichte van het goede in de mens geplaatst heeft.

Het kwaad in deze wereld is geen argument tegen het bestaan van God. ^{•7}

Want daar heeft de mens zelf voor gezorgd. Als God in zou grijpen zou hij ons beroven van de vrije wil.

7. Historisch argument.

De geschiedenis van de mensheid wijst op een onzichtbare hand, die het lot van naties leidt en beheerst. ^{•8}

Een grondige studie van de geschiedenis brengt vele illustraties van dit feit aan het licht.

^{•7} Wanneer de mens het geestelijk vrije zou worden afgenomen, zou het vergelijkenderwijs ook zijn alsof de raderen van machines, de windvangende wieken van molens en de zeilen van schepen werden weggenomen; ja, het zou daarmee gesteld zijn als met een mens die de geest geeft wanneer hij sterft; want het leven van de geest van de mens bestaat in zijn vrije keuze in geestelijke dingen.

Ware Christelijke Religie 482.

^{•8} Er wordt door de Heer in voorzien, dat er op deze aardbol altijd een kerk is waar het Woord wordt gelezen. Daarom is, toen het Woord door de Rooms-katholieken bijna verworpen werd, vanuit de Goddelijke Voorzienigheid van de Heer de Reformatie geschied. Daardoor werd het Woord opnieuw opgenomen; en ook werd het heilig gehouden bij de edele naties onder de Pauselijken. *Over het Woord 42.*

Achter alles beweegt Gods hand om zijn wil te volbrengen. Voorbeelden hiervan zijn de Bijbelse profetieën die uitgekomen zijn, en de geschiedenis van zowel het jodendom als het christendom. Vele malen is geprobeerd deze stromingen te vernietigen en uit te roeien en nog steeds bestaan ze, ondanks gruwelijke vervolgingen en verdrukkingen.

8. Christologisch argument.

De historische Jezus is niet te ontkennen. Door velen wordt hij beschouwd als een 'goed, wijs mens'.

Wanneer we echter niet geloven wat hij zei, is hij de grootste en meest succesvolle leugenaar en bedrieger ooit. Als we er echter van uitgaan dat het wel zo was zoals ooggetuigen en Jezus zelf zeiden, is Jezus Christus de belangrijkste openbaring van Gods bestaan.

Alles wat hij was, wat hij deed en alles wat hij zei bevestigen het bestaan van God.

9. Bibliologisch argument. ^{•9}

De Bijbel, het meest gelezen boek ter wereld, is een zeer bijzonder en uniek boek. Het is geschreven gedurende 1500 jaar, door meer dan 40 schrijvers van allerlei rang en stand, op verschillende plaatsen en continenten, in verschillende tijden, culturen, situaties, talen, stijlen en genres.

Toch is het een eenheid.

Het argument dat iedereen wel in staat zou zijn een dergelijk boek te schrijven gaat dus niet op.

Volgens velen kan de indrukwekkende totstandkoming van de Bijbel dan ook niet enkel het resultaat van mensenwerk zijn, maar wijst zij op een hogere macht die de schrijvers leidde in hun werk.

Verder is de historische betrouwbaarheid van de Bijbel vaak bewezen door historici en archeologen, en er zijn allerlei profetieën, zelfs wanneer er sprake was van getallen, tijds- en plaatsbepalingen, uitgekomen.

Deze overwegingen sterken ons in de overtuiging dat de Bijbel en de getuigenissen van het bestaan van God die de schrijvers daarin geven, een argument zijn voor Gods bestaan.

^{•9} Aangezien het Woord innerlijk geestelijk en hemels is, werd het daarom door louter overeenstemmingen samengescreven en wat zo geschreven is in louter overeenstemmingen, dit is in de laatste zin geschreven in zo'n stijl zodanig als die bij de Profeten en bij de Evangelisten, die hoewel hij gewoon schijnt, niettemin die Goddelijke Wijsheid en alle wijsheid van de engelen in zich bergt.

Leer over de Gewijde Schrift 8.

10. Getuigenissen. •¹⁰

Overall op aarde getuigen mensen van hun geloof in God, en gebeurtenissen die daarmee samenhangen. Noemenswaardig zijn de wetenschappelijk onverklaarbare 'wonderen' en 'bijna-dood-ervaringen'. Zulke getuigenissen zijn misschien wel het indrukwekkendste argument voor het bestaan van God.

•¹⁰ 'Veel mensen hebben datgene gezien wat Swedenborg zag, hoewel niet zo indringend en langdurig, en zij hebben wezenlijk dezelfde conclusies getrokken als hij.' Aldus Kenneth Ring in het boek: 'Bijna-dood-ervaringen in het licht van Swedenborgs getuigenis'.

Tot besluit een 'Godsbewijs' uit de Nieuwe Kerk

OVER DE ÉNE ONEINDIGE GOD, door Philip N. Odhner.

"Swedenborg leert dat er één Oneindig Hoogste Wezen is die het heelal en alle dingen daarin schiep vanuit Zijn Goddelijke Liefde en Wijsheid.

Het menselijk gemoed kan zien dat God oneindig is. Want indien God eindig of beperkt zou zijn, zou er iets moeten zijn dat Hem eindig en beperkt maakte.

En in dat geval zou datgene dat Hem eindig en begrensd maakte de werkelijke bron en oorsprong van alle dingen zijn en dit zou dus de werkelijke God zijn. Zo kan het menselijke gemoed ook zien, dat God eeuwig is. Want indien God niet eeuwig zou zijn, zou Hij een begin in de tijd hebben. En indien Hij een begin in de tijd had, zou er iets vóór Hem zijn waaruit Hij zijn oorsprong had en dat tevoren bestaande zou God zijn. Omdat God oneindig en eeuwig is, is Hij één.

Er kunnen niet twee oneindige wezens bestaan.

Veronderstel dat er twee Wezens zouden zijn die oneindig waren. Het zou niet anders kunnen dan dat de ene de andere zou beperken en eindig maken en aldus zou geen van beiden oneindig zijn.

Denken of spreken over twee oneindige Wezens is een tegenspraak in zichzelf.

Zulk een idee is niet verenigbaar met ons verstand.

Dat de ene oneindige God Wijsheid is, kan door de mens worden gezien door de beschouwing van de sterrenhemel, waarin de zonnen en planeten in een wonderbaarlijke orde worden gehouden.

En het kan ook worden gezien uit het beschouwen van elk ding in de natuur in zijn kleinste delen.

Want de microscoop onthult een wonderbaarlijke orde in de kleinste dingen der schepping, zoals de telescoop zulk een orde onthult in de grootste dingen." (PNO)

OVER SWEDENBORGS INVLOED OP BEKENDE PERSONEN.

George Inness (1825–1894) was een invloedrijke Amerikaanse landschapsschilder.

Zijn werk werd afwisselend beïnvloed door van de oude meesters, de Hudson River School, de Barbizon School, en ten slotte door de theologie van Swedenborg, wiens

spiritualisme een levende expressie vond in het werk van de rijpe Inness.

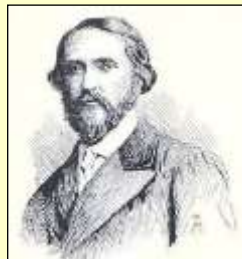
Robert Frost (1874–1963) was een Amerikaanse dichter.

'Wat mijn filosofie is'

Dat is moeilijk te zeggen.

Ik ben als een Swedenborgiaan opgevoed. Ik ben nu geen Swedenborgiaan. Maar er is een heleboel daarvan in mij overgebleven.

Ik ben een mysticus. Ik geloof in symbolen. Ik geloof in verandering en in het veranderen van symbolen. Maar dat leidt me niet weg van het vriendelijke contact van mensen. Nee, het brengt me juist dicht bij hen.'

Joseph Sheridan Le Fanu

(1814-1873) was een Anglo-Ierse roman- en korte verhalen schrijver. Hij is vooral bekend om zijn mysteries en spookverhalen.

Van oorsprong was hij Hugenoot aan zijn vaders kant en met de dramaturg Richard Brinsley Sheridan aan zijn moeders zijde.

Le Fanu werd opgeleid bij *Trinity College* in Dublin. Hij was ook journalist, en werd in zijn leven redacteur en de eigenaar van een aantal tijdschriften. De invloed van Swedenborg op zijn schrijven kan het sterkst gezien worden in zijn bekendste roman: *'Uncle Silas'* en in het verhaal *'Green Tea'* in het boekdeel *'In a Glass Darkly'*. De belangstelling van W.B. Yeats in Swedenborg werd gestimuleerd door het lezen van J.S. le Fanu.

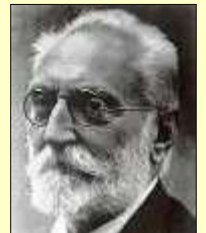
Miguel de Unamuno (1864–1936)

was een veelzijdig Spaans-Baskisch schrijver, dichter, toneelschrijver, filosoof, polemist en essayist.

Hij noemde Swedenborg:

"de meest onverschrokken visionair van de andere wereld."

Op de volgende bladzijden vindt u meer citaten van De Unamuno, vertaald door Robert Lemm. >>

Als goede literaire aanvulling op het artikel over *Godsbewijzen*, staan hieronder teksten van **Miguel de Unamuno** •¹ uit het Spaans vertaald door **Robert Lemm**, de erudiete schrijver en literator uit Amsterdam. Recent verscheen diens vertaling van het boek van De Unamuno getiteld: **Het Tragisch Levensgevoel in de Mensen en de Volkeren**.

Miguel de Unamuno ↓

Robert schreef:

“Beste Guus, wellicht interessant voor je om te weten dat in mijn recente vertaling uit het Spaans van Miguel de Unamuno's: *Het tragisch levensgevoel in de mensen en de volkeren* (uitgeverij De Blauwe Tijger), door de auteur een paar keer Swedenborg wordt genoemd, in lovende zin. Het boek (oorspronkelijk uit 1913) - waarin filosofie en religie, wetenschap en poëzie samengaan - gaat over het verlangen van de mens naar voortleven, en daarbij speelt ook de verbeelding een hoofdrol. Hartelijke groet, Robert.”

Hier volgen 3 citaten uit dat boek.

“... God wordt slechts gevoeld voor zover Hij wordt geleefd; en niet alleen van brood leeft de mens, maar van ieder woord dat komt uit de mond van God (Mattheüs, 4;4, Deuteronomium, 8; 3).

En dit verpersoonlijken van alles, van het Universum, waartoe de liefde, het meeleven ons brengt, is de verpersoonlijking van een mens die in zich de andere personen omvat die zijn persoon vormen.

Dat is de enige manier om het Universum een einddoel te geven, door het bewust te maken. Want waar geen bewustzijn is, is ook geen einddoel dat een plan veronderstelt. En het geloof in God wortelt, zoals we zullen zien, in de aan het leven inherente behoefte een zin te geven aan het bestaan, te maken dat het beantwoordt aan een plan.

•¹ **Miguel de Unamuno** (1864–1936) was een veelzijdig Spaans – Baskisch schrijver, dichter, toneelschrijver, filosoof, polemist en essayist.

Het tragisch levensgevoel in de mensen gaat gepaard met de innerlijke strijd tussen rede en geloof, tussen hoofd en hart die ieder rechtgeaard en weldenkend mens hoort te doorstaan. Unamuno joeg de Staat, de Kerk en de Kunst tegen zich in het harnas. Als Don Quichot bestormde hij de molens van de Moderniteit, de Publieke Opinie, Academia en wat tegenwoordig Cultuur heet.

Wie zich niet bekommerde om de onsterfelijkheid van de ziel en God vond hij de moeite niet waard. Unamuno stierf op oudejaarsdag 1936 terwijl hij in huisarrest zat.

Niet om het waarom te begrijpen, maar om het uiteindelijke waartoe te ervaren en te stoelen hebben we God nodig, om het Universum zinvol te maken. Het moet ons dan ook niet bevreemden dat dit bewustzijn van het Universum bestaat uit het bewustzijn van de schepselen die het Universum vormen, uit het bewustzijn van alles wat is en dat desondanks als persoonlijk bewustzijn anders is dan de delen waaruit het is samengesteld.

Alleen zo valt te begrijpen dat wij zijn, bewegen en leven in God. Die grote visionair Emanuel Swedenborg zag of voorvoelde dit toen hij in zijn boek over de hemel en de hel (*De coelo et de inferno*, 52) zei:

‘Een hele gemeenschap van engelen verschijnt soms in de vorm van één enkele engel, zoals de Heer me heeft toegestaan te zien. Wanneer de Heer zelf te midden van de engelen verschijnt, doet Hij dat niet in gezelschap van een menigte, maar als één enkel wezen in de vorm van een engel. Vandaar dat in het Woord de Heer een engel wordt genoemd, en dat evenzo een hele gemeenschap wordt genoemd. Michaël, Gabriël en Rafaël zijn niets anders dan gemeenschappen van engelen, die zo worden genoemd op grond van de functies die ze vervullen.’

Is het soms niet zo dat wij – alle personen die lijden en meelijden en alle wezens die strijden om zich te verpersoonlijken, om bewust te worden van hun leed en hun beperking – leven en liefhebben, ofwel lijden en meelijden in die Grote Persoon die ons allemaal omhult? En zijn wij soms geen ideeën van dat alomvattende Grote Bewustzijn dat ons tot bestaan denkt en daardoor het bestaan geeft? Is ons bestaan niet dat we door God waargenomen en begrepen worden? En verderop zegt diezelfde visionair, op zijn beeldrijke wijze:

dat iedere engel, ieder engelengeselschap en de ganse hemel, bezien als één geheel, zich vertoont in menselijke gedaante, en dat krachtens zijn menselijke gedaante de Heer de hemel bestuurt als één enkele mens.

Søren Kierkegaard schreef: ‘God denkt niet, Hij schiept; Hij bestaat niet, Hij is eeuwig’.

Maar het is misschien juist om met Mazzini, de mysticus van de Italiaanse eenwording, te zeggen: ‘God is groot, want Zijn denken is doen’ (*Ai giovani d’Italia*), want in Hem is denken scheppen en doen is bestaan door enkel te denken, en het ondenkbare is voor God onmogelijk. Staat er niet in de Schrift dat God schiept door Zijn Woord, ofwel: met Zijn denken, en dat daardoor, door Zijn Woord, alles tot bestaan kwam?

En vergeet God wat Hij eenmaal heeft gedacht? Blijven soms in het Opperste Bewustzijn niet alle gedachten voortbestaan die daarin ooit zijn opgekomen? Vereeuwigd zich in Hem die eeuwig is niet alle bestaan? ... ”

Citaat 2.

“En wat Cicero overkwam, overkomt ons allemaal. En het overkwam ook **Swedenborg**, de meest onverschrokken visionair van de andere wereld. De Zweedse ziener bekende dat wie over het leven na de dood spreekt zonder geleerde beschouwingen over de ziel en haar verbinding met het lichaam, gaat geloven dat hem na zijn dood een leven van genietingen en fraaie vergezichten wacht, en dat hij als mens tussen de engelen zal leven. Maar zodra deze mens begint na te denken over de leer van de verbinding tussen ziel en lichaam, of over theorieën aangaande de ziel, zullen er bij hem twijfels rijzen of de ziel nu zus of zo is; en zodra dat gebeurt, verdwijnt zijn aanvankelijke idee. (Hemel en Hel, n. 19)”

Citaat 3. “Als er leven is in de hemel, is er verandering, en Swedenborg wees erop dat de engelen veranderen, omdat het genieten van het hemels leven geleidelijk aan zijn waarde zou verliezen indien het altijd volkomen was, en ook omdat engelen, net als mensen, van zichzelf houden en omdat wie van zichzelf houdt veranderingen ondergaat in zijn gesteldheid. Hij merkt voorts op dat de engelen soms verdrietig worden en dat hij, Swedenborg, heeft gesproken met sommigen van hen toen ze verdrietig waren (Hemel en Hel, 158 en 160).

Het is in elk geval niet mogelijk ons het leven zonder verandering voor te stellen, verandering in de vorm van groei of afname, van droefheid of vrolijkheid, van liefde of haat. Een eeuwig leven is tamelijk ondenkbaar, en nog minder denkbaar is een eeuwig leven van absoluut geluk, van zalig aanschouwen.”

Robert Lemm •² noteerde in het register:

“Emanuel Swedenborg, 1688-1772, Zweeds natuurkundige en visionair van het hiernamaals. Zijn correspondentieleer houdt in dat alles in de Natuur zijn wortels heeft in de Bovenatuur.

Zijn typering van Hemel en Hel en het leven van de mensen na de dood zijn uniek.

Uitvoerig belicht in het boek: •³ **Swedenborg en de Literatuur** door Robert Lemm, 2006.”

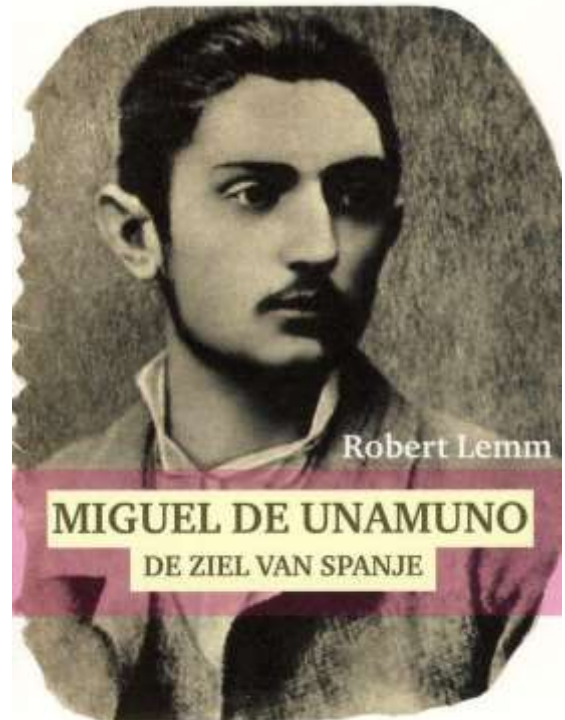

•² **Robert Lemm** is een notoire Swedenborgiaan die al meerdere bijdragen aan dit tijdschrift leverde. Hij hield ook lezingen tijdens de *Swedenborg Symposia* van 1994 en 2006. Zijn lezing uit 2006: *Swedenborg en de literatuur* is nog altijd te beluisteren en te lezen via onze Belgische website op www.swedenborg.be. Bij die gelegenheid presenteerde hij ook zijn boek over Swedenborg.

•³ **Swedenborg en de literatuur** door Robert Lemm | ISBN 9059111818 | 200 blz. | Uitgeverij Aspekt 2006 | prijs €16,95.

Naast *Het Tragisch Levensgevoel in de Mensen en de Volkeren* •⁴ is ook de rest van Robert Lemm's oeuvre de lezer zeer aan te bevelen als hoogstaand.

In de digitale encyclopedie *Wikipedia* staat een lange lijst van titels die hij publiceerde, waaronder in 2012: *Unamuno – de ziel van Spanje*.

KERNGEDACHTEN EN UITSPRAKEN

Uitgeverij Aspekt 2012 | ISBN 9789461531780

•⁴ **Het tragisch levensgevoel in de mensen en de volkeren.**

Auteur: Miguel de Unamuno.

Nederlandse vertaling door Robert Lemm.

Uitgever: Uitgeverij De Blauwe Tijger, december 2015.

Nederlandstalig | 400 pagina's | ISBN 9789492161024 |

Prijs € 25,00.

Samenvatting:

De Spaanse schrijver **Miguel de Unamuno** (1864 - 1936) geniet in ons land nog steeds bekendheid als literator.

Maar in zijn eigen tijd werd hij algemeen gerespecteerd als een zeer groot denker.

Zijn filosofisch hoofdwerk is "Het tragisch levensgevoel in de mensen en de volkeren", uit 1912. Het is in vele talen vertaald en wordt tot op de dag van vandaag goed gelezen.

De beroemde Argentijnse schrijver Jorge Luis Borges beschouwde dit werk als het grootste Spaanstalige werk van de 20^e eeuw. Hierin meet De Unamuno zich met de grootste denkers en ideeën uit de geschiedenis van de filosofie en voegt er het zijne aan toe.

Dit boek is een synthese van het beste dat het moderne Spanje op literair en filosofisch terrein te bieden heeft.